

Milí bratři, milé sestry,

dva bratři slaví díkčinění. Z vděčnosti přinášejí Hospodinu obětní dary. Vzdávají se části svého majetku a tu odevzdávají Bohu – jako výraz poděkování za Boží požehnání. Oni to vědí: úroda, živobytí, stejně jako život sám jsou zkrátka Boží dary. A proto jim nedělá problémy věnovat Hospodinu část ze svého zisku.

A tak se hned na začátku ptejme sami sebe: Umíme Bohu děkovat tak, jak nám radí Písmo? Naučili jsme se v životě odevzdávat Hospodinu část našich příjmů nazpět – a takto projevovat svou vděčnost? Pokud totiž děkujeme Bohu jen svými ústy, pak jsme se ještě nenaučili děkovat Bohu správně. Tedy: děkovat Bohu tak, jak nás Písmo nabádá. A dovolte mi to dnes říct velmi ostře: Pokud Pánu Bohu za všechny jeho dary děkuje pouze náš jazyk, pokud Pánu Bohu neděkuje také naše peněženka, pak mu zatím neprojevujeme vděčnost, která mu právem náleží. A přitom všem mějme na paměti, že děti a vnoučata se naučí Bohu děkovat právě tak, jak to vidí u svých rodičů a prarodičů. Ábel i Kain věřili, že všechno dostávají od Boha darem. A proto mu část z těchto darů s radostí vracejí nazpět!

Ale pokročme... Čekali bychom, že Hospodin přijme oba dva bratry stejně. Vždyť oba mu děkují, oba mu přinášejí to nejlepší, co sami mají. A každý jistě tak, jak nejlépe sám umí. Ale co se to děje?

I shlédl Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. – A to má svůj jasný důsledek: Ábelovi se bude napříště dařit lépe než Kainovi.

Dnešní příběh tedy není jen o díkůvzdání, ale také o nerovnosti mezi lidmi. O nerovnosti lidí před Bohem.

A my tu nerovnost před Bohem dobře známe. A někdy i sami prožíváme. Někdo má talent, je šikovný – a druhý je prostě nešika. Někdo je zdravý po mnoho let a druhý je samá nemoc a brzy umírá. Někdo má zdravé děti a jinému se narodí dítě postižené těžkou vadou. Někdo jde od úspěchu k úspěchu, jiný od ničeho k ničemu. Někdo byl obdařen pevnou vůlí a jiný propadá tlakům svých vášní. Někdo je přirozeně oblíbený ve společnosti a o jiného si nikdo ani kolo neopře. Rovnost – ta je a musí být před zákonem! Ale před Bohem je tomu, zdá se, jinak. Boží požehnání se projevuje u každého člověka jiným způsobem.

Možná se někdy ptáte: Proč? Proč tomu tak je? Čím se Kain provinil? Čím se provinili ti, kteří jsou kolem nás znevýhodněni, anebo přímo trpí? A třeba: Čím jsme se my sami provinili, že v životě nemáme zrovna na růžích ustláno? Proč se Hospodin k někomu nezná? Proč to má někdo v životě těžší? Někteří znalci Starého zákona tvrdí, že Boží příklon k Ábelovi má svou náboženskou příčinu. O Kainovi je přece řečeno, že byl oráč. A to prý znamená, že byl nakloněn pohanským, baalovským kultům plodnosti. Zatímco údajně pastevec Ábel byl tím pravým, zbožným člověkem, který uctíval Hospodina. Stejně jako později zbožní pastevcí Abraham, Mojžíš, ale také David.

No, to není zrovna přesvědčivé... Už jen proto, že v zákoně Mojžíšově Hospodin sám požaduje, aby lidé odevzdávali oběť z úrody obilí. Obdělávat půdu přece není totéž co propadnout modloslužbě.

Důsledek takové úvahy by totiž byl, že každý člověk si za své štěstí, úspěch anebo naopak neštěstí a neúspěch ručí sám. Lépe tedy bude přiznat, že situace nerovnosti před Bohem je nevysvětlitelná. Jednoduše my lidé nevíme, proč Hospodin shlédl na Ábela - a na Kaina nikoli. Nevíme, proč jednomu tak výrazně žehná - a druhému nikoli. A přitom bychom čekali, že Bůh nejprve shlédne na prvorozeného Kaina. Bylo by to logické. Ale Hospodin o sobě říká: *Smiluji se, nad kým se smiluji a slituji se, nad kým se slituji.* (Ex 33,19).

A teď přijde to zásadní: Jak zareagujeme na to, že si nás Pán Bůh jakoby nevšímá? Že nás zřejmě ignoruje a jeho požehnání v životě necítíme? Jak odpovíme na to, že jsme na tom v životě třeba opravdu hůř než jiní lidé?

Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. To je běžná lidská reakce. Vztek, zášť, závist. Nerovnost okamžitě označíme za nespravedlivost a vzplaneme hněvem. *Taková křivda! Jak je to možné, že tamhleten je šťastnější, že tamtomu se tak daří? Čím si to zasloužil?* Takového vzteku je plný svět – a my Češi k tomu vydatně přispíváme. Hloupí se rozčilují na chytré, nemocní na zdravé, nevzdělaní na vzdělané, nešťastní na šťastné. Ti, co nic neumějí, na ty, kteří jsou v něčem dobří atd. Neúspěšný těžko snáší úspěch svého bližního. Nešťastný špatně snáší štěstí druhých lidí.

V každém z nás je kus Kaina. Když totiž někdo v životě pochodí lépe než my, začínáme závidět. Kainovi opadla tvář, jak doslovně překládá Kralická bible. Tím se chce říct: On se zlobí na Hospodina.

On už nehledí vzhůru, k nebesům. Už hledí jen k zemi, kolem sebe. Kainovi spadla tvář. Už nehledá pravdivou odpověď u Boha. Nesnaží se to s ním rozebrat na modlitbách. Už našel falešnou odpověď a jemu vyhovující řešení. Tak tomu je, když nezvládáme situaci nerovnosti a pochopíme ji jako nespravedlnost: Náš vztek nakonec směřuje proti Bohu.

Všimněme si ovšem, že Bůh zde nevystupuje jako nějaký krutý Osud. Hospodin mluví s Kainem. Snaží se s ním rozmlouvat. Sice se mu neospravedlňuje. Neomlouvá se mu za to, že se rozhodl shlédnout na oběť jeho bratra. Bůh ale Kaina vyzývá k určitému dobrému jednání, k zachování vztahu s bratrem i s ním. A slibuje mu, že příště shlédne na něj.

I řekl Hospodin Kainovi: "Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout." Tam, kde vzplaneme hněvem, kde dostaneme vztek, ještě nemusí být pozdě. Ještě to všechno lze zadržet, ještě se můžeme vzpamatovat. Ale jestliže se člověk včas nezklidní, neprobere ze vzteklého omámení a nevrátí k pokoře před Bohem, pak na něj ve dveřích číhá hřích. Už je na prahu, už vstupuje do tvého srdce.

I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi... Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej. Kdoví, co nakonec bylo motivem Kainova činu. Snad pomsta. Kain se mstí bratru za to, že jej Bůh protěžuje. Mstí se ovšem také Hospodinu: *To máš za to, Bože – teď tě připravím o toho, kterého máš tak rád.* A je také možné, že Kaina k vraždě bratra vede zvrácená touha po božím požehnání. Možná že si v pomatenosti své mysli říká: *Když zabiji Ábela, zůstanu sám. A Bůh už si napříště nebude mít z koho vybírat – a požehná mně.*

V každém z nás je kus Kaina, řekli jsme. A i když zrovna nevraždíme, naše myšlení, naše jednání může být vražedné povahy: „*Když ne já, tak ani on! To má za to!*“ Jak často jsme svědky této zákeřné zášti, která podle, zpoza rohu, ničí dobré dílo a ubližuje člověku. Kolik závisti, zálučnosti a nenávisti je mezi lidmi – a jak často možná i my musíme v sobě svádět zápas, abychom to těm druhým - lidově řečeno - nedali sežrat. Abychom nepropadli té zkázonosné touze: *Však počkej, já ti to osladím! Nemysli si, že budeš mít všechno jednoduché! Však já ti ještě zkomplikuju život!* Anebo abychom aspoň slovem nezranili, nezašpičkovali: *Copak ty! Ty ses měl vždycky dobře, ty buď zticha! Ty vůbec nevíš, co jsou to problémy...*

Je zlé, když se v takové rovině ocitne naše myšlení či jednání, když nás přemáhá vztek, závist, uražená ješitnost. *Hřích se uvelebil ve dveřích.* Dveře hříchu otevřené dokořán. Jen brnknu nervy – a někdo někomu velmi ublíží.

Kain situaci nerovnosti nezvládl. Jeho hřích teprve teď zcela znehodnotil jeho zbožnost, jeho oběť. A stejně tak náš hřích může znehodnotit naši zbožnost, i naše díkčinění, včetně našich darů na práci církve či jiných bohulibých věcí. Nezvládnutá situace nerovnosti může naprosto zrušit dobrý vztah k Bohu.

Jak to tedy mělo být správně? Co měl dělat Kain a co máme dělat my? *Řekl Hospodin Kainovi: Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro?*

To znamená: I ty, člověče, který jsi na tom hůř, máš své poslání, máš svůj úkol. A také máš Boží zaslíbení. Jestliže nenecháš vstoupit hřích do tvého srdce, jestliže nepodlehneš závisti a zášti, jestliže zůstaneš v pokoře a budeš druhému přát dobré, pak smíš vyhlížet Boží přijetí. Budeš-li sám ve svém horším postavení činit dobré, Hospodin se k tobě přizná a přijme tě.

Nevysvětlitelná a někdy hořká nerovnost se ti tedy může stát výzvou. Výzvou ke zvláštnímu způsobu života. Ke způsobu života, kdy člověk nevidí především svůj nárok, svou představu spravedlnosti, ale kdy se spoléhá na Boží moudrost, na Boží právo.

To by měl být životní styl věřícího člověka: Pokud jde o nás samotné - důvěřovat Hospodinu. Bude-li totiž Bůh chtít, přizná se k církvi, k našemu sboru, k našim rodinám, i k nám osobně. A pokud jde o druhé lidi - nežárlit, nezávidět, ale přát jim dobré. Pak ani naše vděčnost nebude hříchem znehodnocena. Pak i naše dary Pán Bůh rád přijme.

Modlitba po kázání:

Pane Ježíši Kriste, ty nás vybízíš, abychom se nenechali osedlat hněvem. Ty vidíš přímou spojitost mezi zlobou a vraždou druhého člověka. Každého dne nám otevírej oči, abychom viděli tu největší hodnotu našeho života v tobě, v tvém díle spásy. Pak nebudeme na druhé žárlit a jim závidět, ale budeme spokojeni a šťastní s tím, co máme, s tím, co jsme od tebe dostali. Amen.